

• حکمت هنر اسلامی

THEOSOPHY OF ISLAMIC ART

مبحث: ارتباط هنر و معنویت اسلامی

تنظیم: علیرضا کریمی

WWW.ARKARIMI.IR

- * تجلیات هنر اسلامی بیانگر اصل وحدت و کلمه توحید است؛
- کلمه لا اله الا الله که شعار اصلی اسلام و همه ادیان ابراهیمی است
- مانند رشته ای تمام موحدان عالم را به یکدیگر مرتبط می سازد.

شبهت در عالم هنری و معنوی بناهای
اسلامی در کشورهای گوناگون با فرهنگ
های متنوع از کجا ریشه میگیرد؟ آیا چنین
پدیده‌ای به شکل تصادفی رخ داده یا علت
ها و اسبابی را به دنبال دارد؟

مطالعات درباره هنر اسلامی تاکنون حول
شناخت ظاهری، گونه شناسی و کمتر
پیرامون مبانی نظری و حکمی و سرچشمه
آن

• شناخت هنر اسلامی از نظر مواد و ابزار و شیوه ها ما را به منشأ هدایت نمی کند

• در هنرهای دینی و قدسی، آنچه ملاک است روح حاکم بر آنست نه مواد صرف

- هنر دینی متوجه هر جامعه ای می تواند باشد که در آن یک دین الهی مورد پذیرش است.
- هنر اسلامی زیر مجموعه هنر دینی است که بر مبنای دین اسلام بنا شده است.
- هنر مقدس جنبه ای از هنر اسلامی است که ارتباط مستقیم با کلام وحی داشته و مطابق مبانی شریعت است.
- بنابراین هنر مقدس زیر مجموعه هنر اسلامی و هنر اسلامی زیر مجموعه هنر دینی است.

• نمونه بارز هنر مقدس در هنر اسلامی را می توان کتابت کلام وحی، معماری مسجد، موسیقی اذان و قرائت قرآن دانست.

• منشأ هنر اسلامی در کلام وحی (قرآن کریم) و جلوه مستقیم آن در هنر قدسی و غیر مستقیم آن در هنر اسلامی به معنای کلان آن است.

- برخی بر این باورند که هنر اسلامی متأثر از شرایط اجتماعی هر دوره زمانی بوده که این باور ریشه در عقاید مارکسیستی دارد.
- عقاید مارکسیستی با رد جنبه باطنی، بر ظاهر حکم می کند.

• بسیاری از منابع اسلام را مرکب از شریعت، طریقت و حقیقت می دانند.

• شریعت (احکام عملی اسلام) و رابطه فرد با خود، خدا و پیرامون است که در هنر اسلامی اثرگذار هست اما ریشه نیست و برای خلق هنر اسلامی دستورالعملی ندارد.

• علم فقه و کلام از اقسام علوم اسلامی در ارتباط با شریعت نیز منشأ نمی تواند باشد.

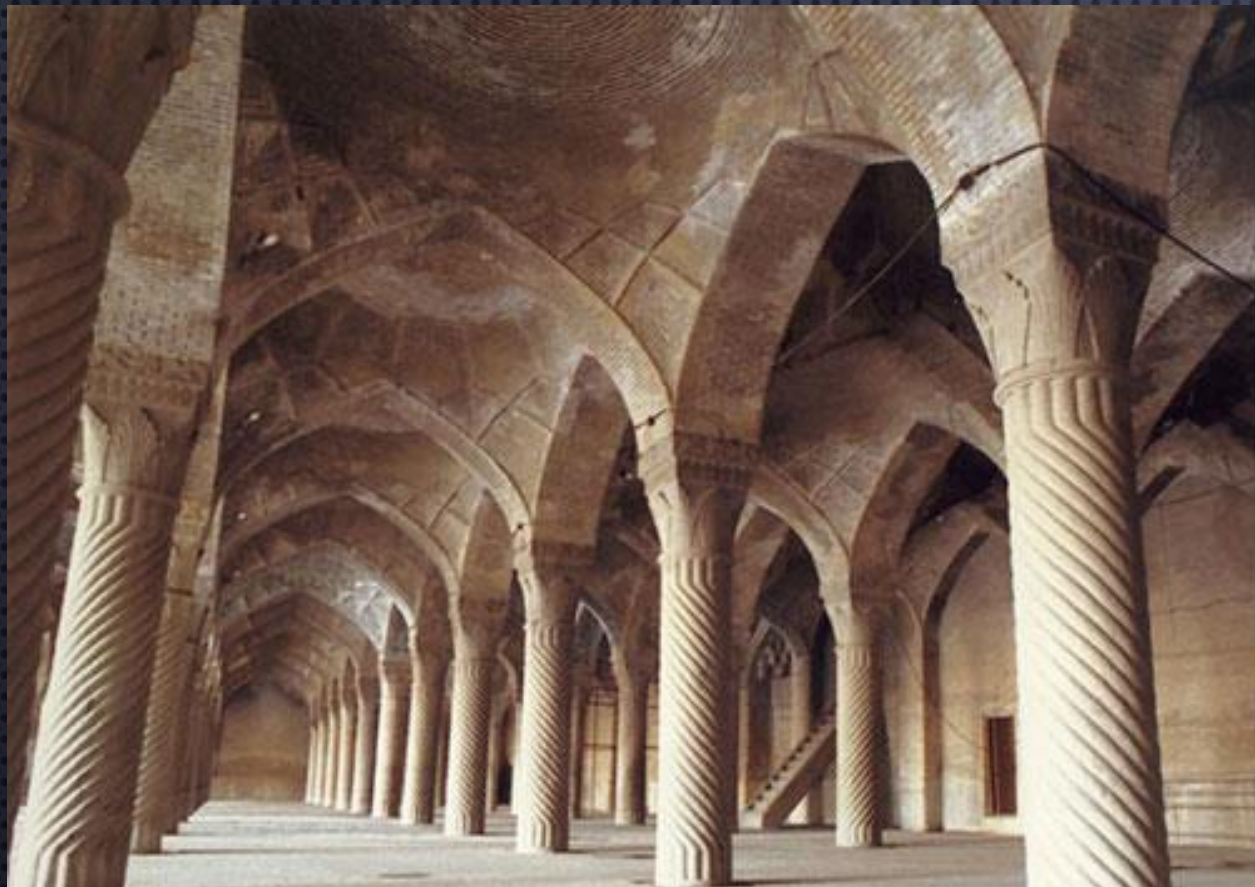
• سرچشمه هنر اسلامی در باطن دین اسلام
که در طریقت پنهان بوده و حقیقت آن را
روشن می سازد می باشد؛

• آغاز معنویت اسلامی جایی فراتر از شریعت
و در ورود به طریقت و حقیقت است و

• معنویت اسلامی در دو منبع قرآن کریم و
انسان کامل (خاتم رسل) موجود است؛ پس
منشأ هنر اسلامی را در حقایق قرآن و برکت
محمدیه به عنوان جلوه حق و جانشینی خدا
بر زمین باید دید.

- در این میان همگان اعم از شیعه و سنی ادامه جلوه آن برکت محمدیه را خاندان ایشان یعنی علی بن ابیطالب می دانند.

- هنر اسلامی دعوت کننده به سوی خود است، در واقع این دعوت، به سوی خدا محسوب می شود

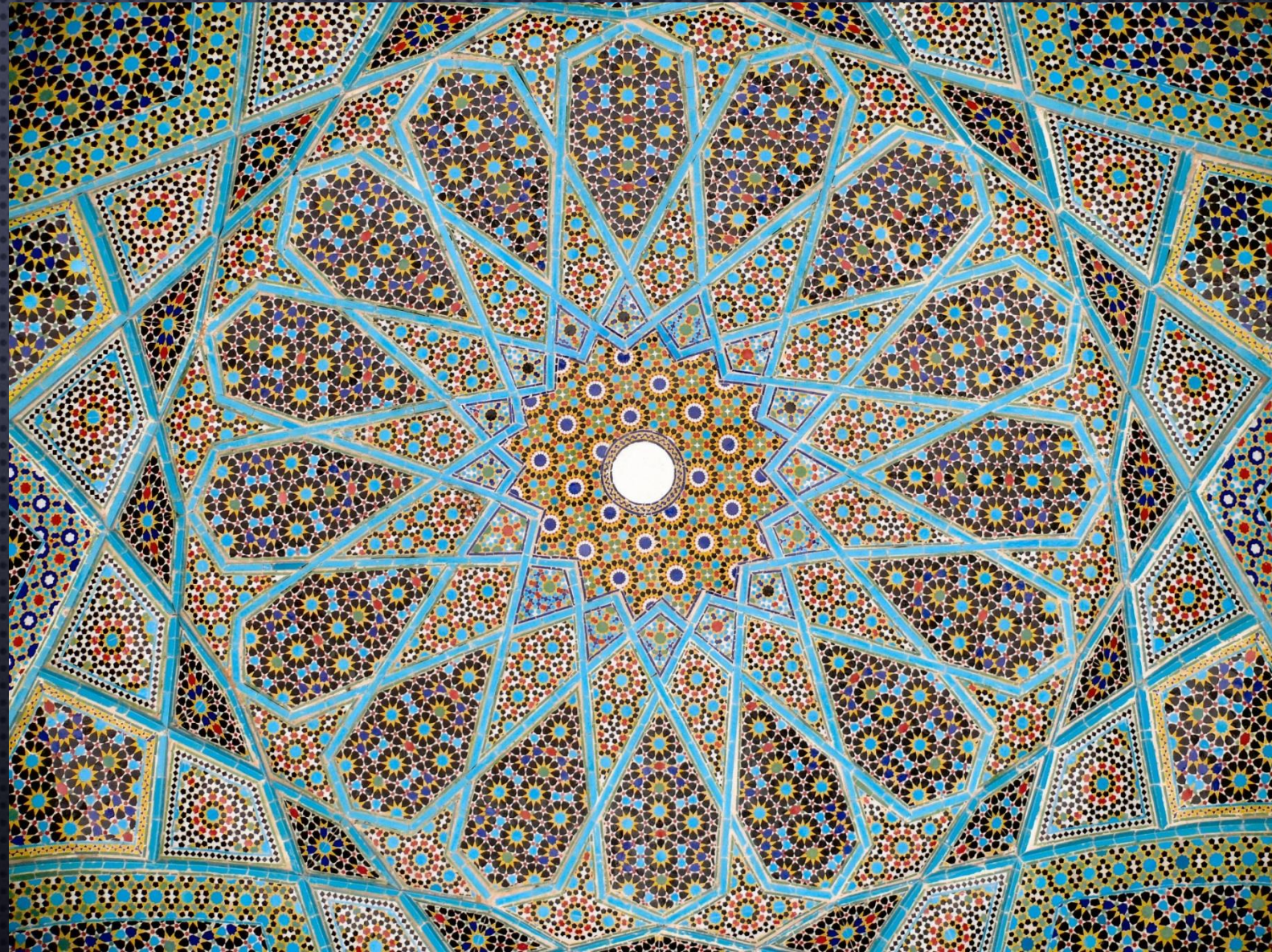
- حشر آیه ۱۹: یاایها الذین امنوا اتقوا الله ولتنظر نفس ما قدمت لغد و اتقوا الله ان الله خبیر بما تعملون

-

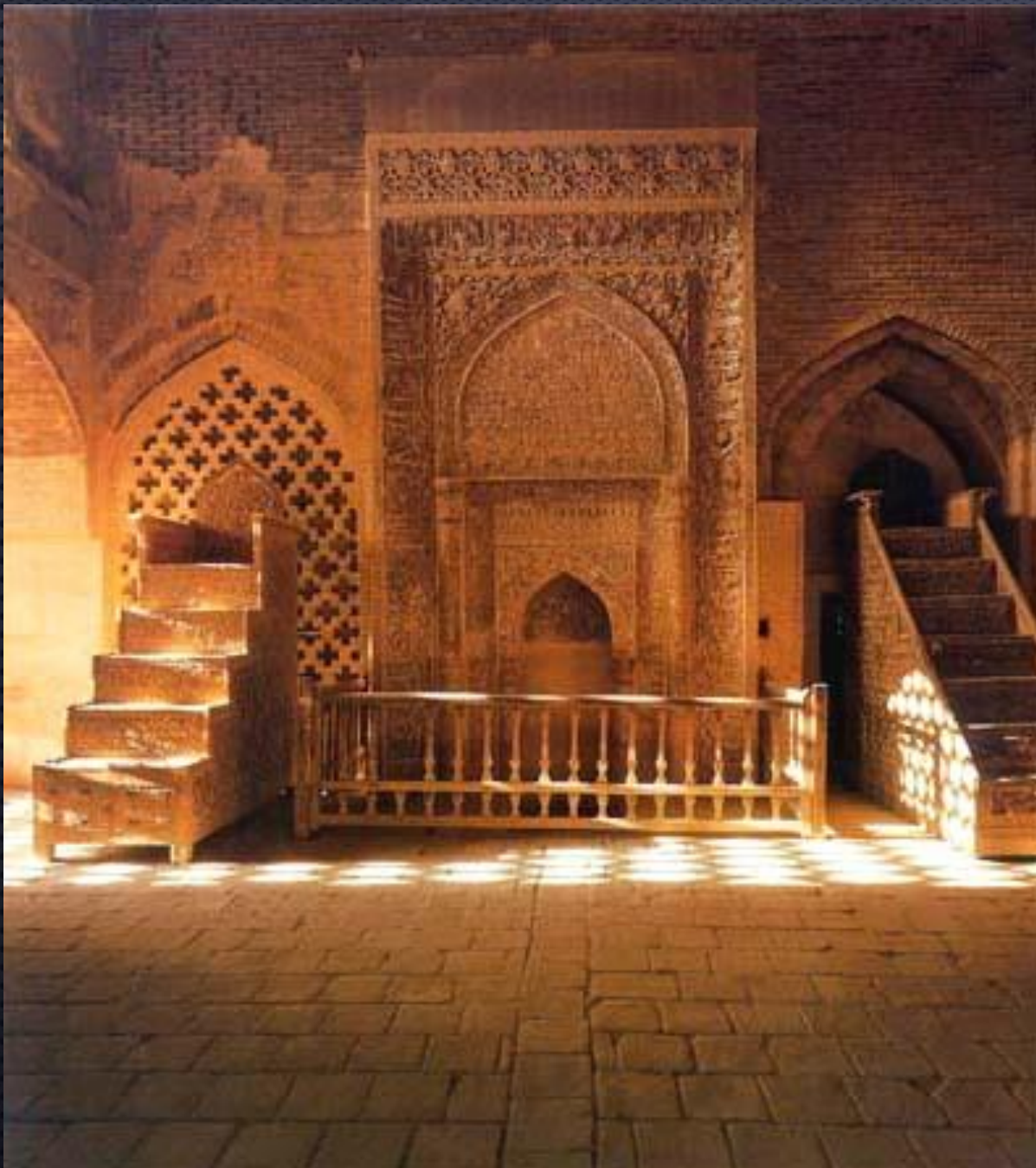

- وحدت در کثرت و کثرت
در وحدت (ابن عربی)
- تجلی وحدت در کثرت به
واسطه هنر اسلامی

- اتکای هنر اسلامی بر
معرفت (شناخت) ی که
خود سرشت معنوی دارد و
استادان سنتی هنر اسلامی
آن را حکمت نامیده اند

- حکمت هنر اسلامی همان حکمت معنویت اسلامی به شمار می آید که منظور آن نه در ظواهر اشیا که در حقیقت درونی آنهاست.

- توماس آکوئیناس: هنر بدون حکمت (علم باطنی) هیچ است

- ارتباط مستقیم اهمیت به معنویت اسلامی و کیفیت تولید آثار هنر اسلامی

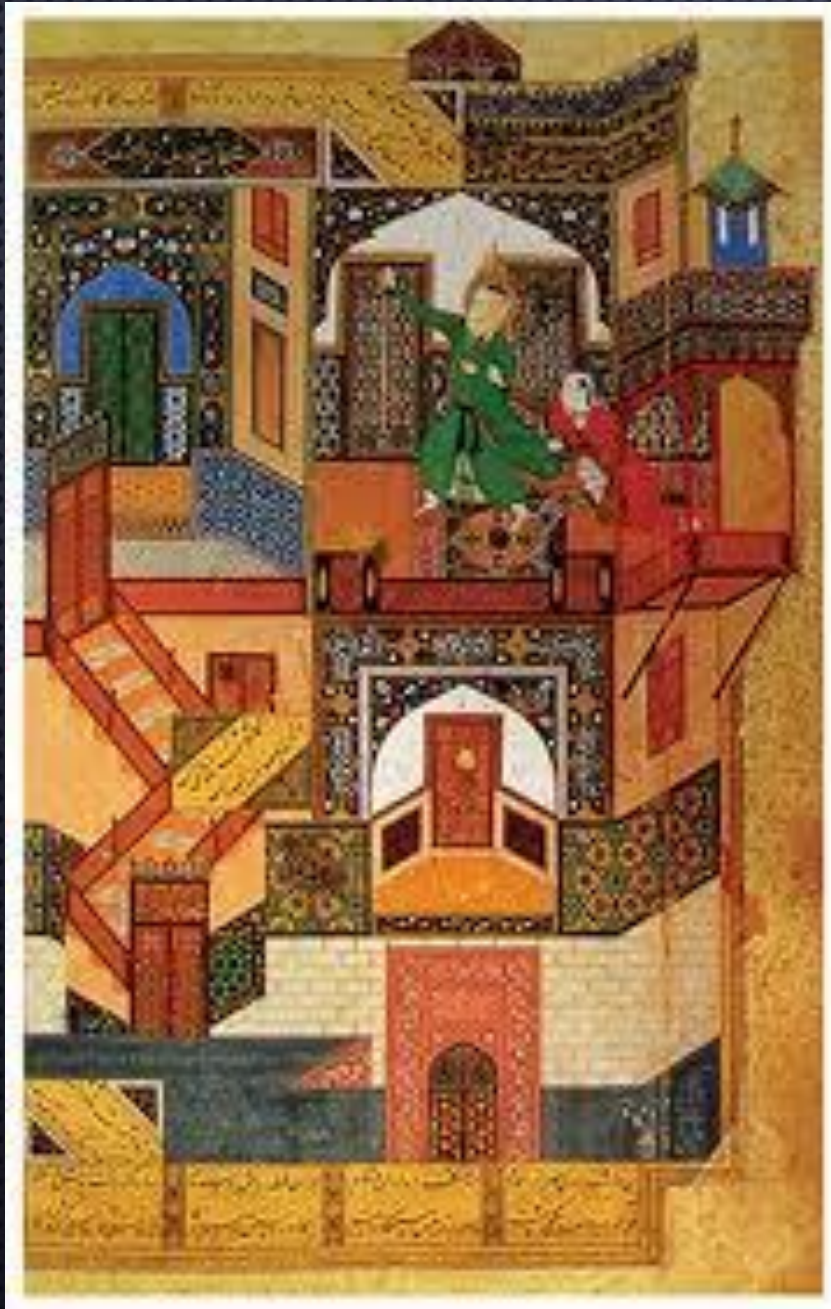

• مشاهده هنر و معنویت
اسلامی در نمایش در
تئاتر دینی با نام تعزیه
با تاکید بر جنبه های
عاطفی؛ طبقه بندی در
هنر دینی

- تفاوت های بین هنر دینی و هنر مقدس
- همراهی مفاهیم عبدالله و خلیفه الله با انسان مسلمان
- صانع الهی و الهام به هنرمند به منزله صانع زمینی و اذن آفرینش
- نقش حامیان هنر اسلامی، حمایت مسجد و دربار تناقض یا تفاوت؟
- هنرهای قدسی همچون تلاوت قرآن، معماری و خوشنویسی
- و سایر هنرهای همچون شعر، موسیقی و نقاشی

- تعبیر هنرهای مردانه برای هنرهای قدسی و هنرهای زنانه برای سایر هنرها در ارتباط با لطافت و نازک طبعی آنها

- اهل تصوف و حضور ایشان در دربار

- تکمیل کار هنر مردانه و زنانه با دو نهاد مسجد و دربار

